

3 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Verzamelingen

Maximumscore 2

- 1 De antwoorden dienen de kern van het volgende te bevatten:
- Vanaf de Renaissance is er een sterk verlangen gegroeid om de wereld in al haar facetten te leren kennen. Rariteiten (letterlijk: zeldzaamheden) zijn voorbeelden van bijzonderheden van de schepping of van menselijke kunstvaardigheid en vernuft. Ze kunnen dienst doen als bron van kennis en/of uitgangspunt zijn voor wetenschappelijk onderzoek (en ze vormen daarnaast een begerenswaardig bezit) 1
 - Bij deze collectie van Christiaan IV valt de voorliefde voor *preciosa* op, of: het zijn pronkstukken vanwege de kostbare materialen en de ingenieuze bewerking. (Ze zijn dan ook een toonbeeld van vorstelijke rijkdom en aanzien.) 1

Maximumscore 2

- 2 De antwoorden dienen de kern van het volgende te bevatten:
- In Nederlandse stillevens zie je altijd een afgewogen compositie / subtiel evenwicht tussen orde en toeval; waarbij de voorwerpen op elkaar zijn betrokken en in samenhang worden getoond (ondergeschikt aan lichtval, kleurengamma en overlapping) 1
 - Bij Hainz is een symmetrische opzet gekozen (zoals ook verzamelaars graag deden) en elk voorwerp wordt geïsoleerd getoond (geen overlappingen), recht van voren en zoveel mogelijk vooraan in het beeld geplaatst. (De leesbaarheid wordt versterkt door de monochrome achtergrond) 1

Maximumscore 1

- 3 Het is een vanitas-symbool: een verwijzing naar vergankelijkheid. (Tussen al deze *ijdelheden* geldt de schedel als een excuus om de trots op het bezit te temperen.)

Maximumscore 2

- 4 *aan vergankelijkheid herinneren:*
twee van volgende verwijzingen:
- het horloge dat de tijd meet
 - de omgevallen bokaal (die het kostbaarste stuk is)
 - de aangebroken pastei
 - de half leeggedronken roemer/het glas dat half leeg is

per juiste verwijzing

1

Maximumscore 1

- 5 één van de volgende overeenkomsten:
- Natuurlijke objecten zoals schelpen, parels en veren werden beschouwd als kunstwerken (artefacten) van de natuur.
 - Zulke producten, zoals schelpen, edelstenen en kokosnoten werden dikwijls bewerkt en/of in artefacten opgenomen (bijvoorbeeld een drinkbeker die vervaardigd werd uit een nautiluschelp).

Antwoorden	Deel-scores

Maximumscore 2

- 6 twee van de volgende kenmerken:
- Het geheel doet denken aan een kast (kabinet) met vakjes of deurtjes, vooral door de randtaferelen.
 - Het middenstuk is geen beeld van een landschap of iets dergelijks, maar een paleiszaal of toneeldecor waar (exotische) mensen (en beelden van mensen), vitrines met insecten en/of schilderijen met bijvoorbeeld vlinders bij elkaar geplaatst zijn.
 - Alles wijst op een verzameling met indicaties: de opschriften op de lijsten, of: alles wordt goed zichtbaar gepresenteerd.

per juist kenmerk

1

Maximumscore 2

- 7 twee van de volgende aspecten:
- Het beeld is onvolledig/eenzijdig: Van Kessel schildert vooral dieren (hetgeen zijn specialiteit is).
 - Het zit vol fouten en fantasieën, bijvoorbeeld het klassieke decor, de indianenbeelden, olifanten (rechtsboven) en giraffen (linksonder), een tweekleurig gezin van 'inboorlingen', een Japans harnas, de goudschalen.
 - De selectie bestaat vooral uit exotica; de gewone dingen, die de basis vormen van een land of cultuur, ontbreken.

per juist aspect

1

Koepels

Maximumscore 1

- 8 Door de rij vensters in de rand van de koepel lijkt deze nauwelijks te rusten op de onderbouw of: de koepel lijkt te zweven op een krans van licht.

Maximumscore 2

- 9 • Bij de Hagia Sophia steunt de onderring van de koepel op vier bogen, die vervolgens de druk afleiden naar de vier hoekpunten. Hierdoor kan de ruimte onder de bogen open blijven en ontstaan er een lengte-as en open verbindingen met de absiden/bijruimten
- Het Pantheon is een gesloten ruimte (hoe weids ook) met muren rondom. De zijwaartse druk van de koepel wordt immers opgevangen door een (zes meter dikke) massieve cilinder. De druk wordt gelijkmatig verdeeld over de onderbouw, waardoor grote openingen, zelfs vensters, niet mogelijk zijn (De vensters op het werk van Pannini zijn schijnvensters.)

1

1

Eindexamen te / ha / te vv vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores	
Maximumscore 2		
10 ☐ • De koepel, stralend van licht (en goud), is het <i>christelijke</i> beeld van de hemel, of: de koepel <i>hangt</i> als een beschermend gewelf boven de mensen/gelovigen terwijl Christus als schepper, heerser en beschermer van hemel en aarde is afgebeeld	<u>1</u>	
• De koepel is het beeld van de wereldlijke macht, de grootsheid en de eenheid van het Byzantijnse Rijk en/of van de superioriteit van de Byzantijnse cultuur (waarbij keizer Justinianus de Romeinse keizer Hadrianus wil overtreffen)	<u>1</u>	
Maximumscore 2		
11 ☐ • De koepel was van a-historisch, modern materiaal: staal en glas pasten niet bij (de rest van) het klassiek vormgegeven gebouw	<u>1</u>	
• De vorm week af van de traditionele (bolvormige) opzet; het grondvlak is een vierkant en de koepel is opgezet met gebogen (en gedrukte) ribben (en is weinig plastisch)	<u>1</u>	
Maximumscore 2		
12 ☐ <i>symboliek</i> één van de volgende:	<u>1</u>	
• Het gebouw was in de tijd van de Tweede Wereldoorlog en de deling van Duitsland zonder koepel geweest. Het opnieuw oprichten van de koepel symboliseert het herstel van de Duitse eenwording en/of de (parlementaire) democratie.		
• Een <i>glazen</i> koepel is een symbool van de openheid en de toegankelijkheid van de landsregering.		
<i>beeldend</i> één van de volgende argumenten:		<u>1</u>
• De koepel bekroont of accentueert het centrum van het gebouw en/of geeft aan dat daar een grote (vergader)ruimte is.		
• De koepel maakt het gebouw op afstand duidelijk herkenbaar.		
• De koepel vormt een tegenwicht tegen de lange gevel.		
Maximumscore 2		
13 ☐ de twee volgende voordelen:		
• Bij een kooiconstructie zijn (door de lichtheid van gewicht en de veerkracht) geen extra steunconstructies nodig om de zijwaartse druk op te vangen. (De koepel kan gedragen worden door geknikte pijlers in de vergaderzaal, of: de koepelringen klemmen de opgaande spanten vast.)		
• Het geheel krijgt een transparant karakter.		
Indien één voordeel juist	<u>1</u>	
Maximumscore 2		
14 ☐ twee van de volgende argumenten:		
• De koepel is van glas en is dus letterlijk transparant.		
• Dakterras en koepel zijn voor het publiek toegankelijk: het kan een ontmoetingsplaats zijn, of: van een <i>gesloten</i> gebouw is een (toeristische) attractie gemaakt.		
• Bezoekers van de koepel bevinden zich precies boven de vergaderzaal, waardoor de parlementsleden hen kunnen zien of waardoor zij zich bewust zijn van degenen die zij vertegenwoordigen.		
per juist argument	<u>1</u>	

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
15 ☐ De antwoorden dienen de kern van het volgende te bevatten: • Het oorspronkelijke gebouw heeft een gesloten karakter en benadrukt de macht van de regering; in de vormgeving is teruggegrepen op historische stijlen. De opdrachtgever (de keizer) hechtte sterk aan een traditioneel politiek systeem, waarbij niet werd uitgegaan van inmenging van het volk• Het ontwerp van Foster wordt gekenmerkt door openheid en toegankelijkheid, hetgeen aansluit bij een democratisch politiek systeem, waarbij een vertegenwoordiging van het volk de basis vormt. (De vormgeving van de gevel en de restanten van het interieur zijn echter behouden als verwijzing naar het verleden.)	<u>1</u> <u>1</u>
Perspectief	
Maximumscore 1	
16 ☐ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Men kende nog nauwelijks verhalende afbeeldingen van religieuze onderwerpen. In de ogen van zijn tijdgenoten had Duccio met dit altaarstuk een ongekeerde prestatie geleverd: het lijden van Christus was zowel dramatisch als realistisch in beeld gebracht, of: de voorstelling laat herkenbare emoties zien in de gezichtsuitdrukkingen en dramatische gebaren van de figuren (terwijl de vormgeving een gedetailleerde weergave van de figuren in een voorstelbare ruimte toont).	
Maximumscore 3	
17 ☐ drie van de volgende voorbeelden: • De rechterfiguur staat in een ruimte, maar zijn arm overlapt de zuil die deze ruimte aan de voorkant afbakent en die dus dichterbij de beschouwer staat dan de figuur.• De rechervoet van de geselende figuur (met groene mantel) raakt de grond niet maar zweeft (voor de traprede) en/of zou zich enigszins dieper in de nis moeten bevinden dan de linkervoet omdat die verder van de beschouwer afstaat.• De geselende figuur (met groene mantel) bevindt zich in de nis terwijl de roe waarmee hij gaat slaan de zuil overlapt; zijn arm bevindt zich dus verder van de beschouwer af dan de zuil op de voorgrond.• Links zijn te veel figuren afgebeeld voor de oppervlakte waarop zij zich bevinden: de ruimte is te ondiep voor zoveel mensen.• Op het grondvlak links is alleen plaats voor de voeten van de voorste figuren, waardoor de achterste rijen figuren zweven (tenzij ze op een trap staan, maar dat klopt dan weer niet met de zichtbare achterwand). per juist voorbeeld <i>Opmerking</i> <i>De score mag alleen worden toegekend indien de figuren in relatie worden gebracht met hun onmogelijke plaatsing in de ruimte.</i>	<u>1</u>
Maximumscore 2	
18 ☐ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Duccio werkte in een tijd waarin de Kerk probeerde de stadsbevolking op een meer directe wijze bij het geloof te betrekken: de weergave van religieuze onderwerpen moest aansluiten bij de leefwereld van de gelovigen. Duccio moest dus proberen om de zichtbare werkelijkheid zo goed mogelijk weer te geven, zodat het leven van Christus herkenbaar en invoelbaar werd.	
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 3

19 drie van de volgende:

- Duccio plaatst de geseling op de voorgrond met Christus in het midden. Piero plaatst hem op de achtergrond.
- Duccio toont een geëmotioneerde en bebloede Christus, die is vastgebonden. Piero toont geen emoties of bebloed lichaam en laat niet zien hoe Christus is vastgebonden.
- Bij Duccio is alle aandacht van de omringende figuren gericht op de geseling. Bij Piero leiden de figuren op de voorgrond eerder af van de geseling.
- De imperfecte weergave van de ruimte bij Duccio benadrukt de voorstelling van de dramatische gebeurtenis. De volmaakte ruimtewerking bij Piero leidt de aandacht eerder af van het dramatische gebeuren.

per juist antwoord

1

Maximumscore 1

20 één van de volgende:

- Het raster van het pavimento wordt gevormd door het lineair perspectief dat Piero heeft toegepast. Het is als zodanig de basis voor zowel het bepalen van de onderlinge verhoudingen (afstand en hoogte) tussen de figuren als voor de plaats van de figuren in de architectonische ruimte.
- Het pavimento kan gezien worden als een verantwoording van Piero dat de ruimte beredeneerd tot stand is gekomen, of: het pavimento heeft een signaalfunctie: 'let op, deze ruimte klopt'.

Maximumscore 2

21 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

De punten X en Y vormen elk een hoek van een vierkant en beide bevinden zich op de diagonaal van een (ander/groter) vierkant. Daarnaast vormt Y het verdwijnpunt van de schildering en is X het middelpunt van de compositie.

Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven

1

Maximumscore 2

22 twee van de volgende beweegredenen:

- In de Renaissance streefde men naar een rationele of begrijpelijke en complete weergave van de werkelijkheid. Kennis van het perspectief was daarbij onontbeerlijk (Bij gebrek aan een wetenschappelijke theorie moesten kunstenaars zichzelf in de studie van het perspectief bekwamen.)
- In de Renaissance veranderde het intellectuele milieu van de kunstenaar: hij ontwikkelde zich van ambachtsman tot *homo universalis*. Hij zag zichzelf als wetenschapper en wilde zich daarom bezighouden met toepassingen van wiskunde.
- In de Renaissance ontwikkelde de kunstenaar zich tot een onafhankelijk persoon die zelf onderzoek verricht en zich niet langer uitsluitend oriënteert op wat zijn voorgangers tot stand hebben gebracht. De perspectiefleer past bij deze onderzoekende houding.

per juist antwoord

1

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3 23 ☐ drie van de volgende voorwaarden: • Het panorama moet (uitsluitend) waargenomen kunnen worden vanuit het midden van de (rondlopende) ruimte (die door de panoramische schildering wordt gevormd).• Diameter en hoogte van de beschilderde cilinder moeten groot genoeg zijn om een illusie van echtheid te bereiken.• Het (gesuggereerde) beeld aan de onderkant moet op een aannemelijke manier overgaan in een 'toneel' met echte materialen en voorwerpen (zoals zand en voorwerpen).• De bovenrand moet onzichtbaar zijn (Dat is hier opgelost door het dak van het paviljoen waar de bezoeker staat.) per juiste voorwaarde	<u>1</u>
Maximumscore 2 24 ☐ twee van de volgende verklaringen: • Panorama's waren toegankelijk voor een breed publiek, bijvoorbeeld als onderdeel van een wereldtentoonstelling. (Dit past in de negentiende eeuw omdat toen een burgerlijk publiek ontstond dat met kunst geconfronteerd wilde worden.) of: panorama's hadden een grote attractiewaarde vanwege de noviteiten die er waren toegepast.• Panorama's waren (vaak) leerzaam. (In een tijd van beperkte informatievoorziening was het panorama een uitstekend middel om kennis op te doen van verre streken en historische gebeurtenissen.)• Door de introductie van de fotografie was het publiek gericht op de overtuigende weergave van de werkelijkheid (het geschilderde panorama overtrof door formaat en kleur de realiteitservaring van de foto), of: het net echte karakter van een panorama kwam overeen met de eisen die het negentiende-eeuws publiek aan een kunstwerk stelde. per juiste verklaring	<u>1</u>
Maximumscore 1 25 ☐ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: <i>Zoom in/Turn around</i> wijst op het feit dat Kasimir inzoomt op de omgeving terwijl hij tegelijkertijd (meer dan twee keer) ronddraait. Op de afbeeldingen is te zien dat dezelfde onderwerpen terugkomen, maar de tweede keer is de omgeving dichterbij de beschouwer toegehaald (het beeld op afbeelding 13 is groter dan op afbeelding 12, of: er is op eenzelfde oppervlak minder van de omgeving te zien).	
Maximumscore 1 26 ☐ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Door een panorama van 820 graden te maken / door meermalen rond te draaien komt dezelfde plek een paar keer terug in het werk, maar de tweede (of derde) foto van die plek is later gemaakt dan de eerste en de situatie is dan ook enigszins veranderd.	
Maximumscore 3 27 ☐ drie van de volgende voorbeelden: • In beide afbeeldingen staat een halfnaakte vrouw voor een open raam in de blauwe flat.• Achter de rode bus op afbeelding 12 is een man in een groen kikvorspak met een fiets te zien en op afbeelding 13 fietst zo'n man op straat: dit zijn onalledaagse figuren in een normaal stadsbeeld.• In beide afbeeldingen zie je beeldhouwwerken op sokkels: in afbeelding 13 is het achterste beeld van de man in het pak een kwartslag gedraaid ten opzichte van zijn positie op afbeelding 12.• De onvoorstelbaar grote kabelrol op afbeelding 13 (komt in de plaats van de rode vrachtwagen op afbeelding 12). per juist voorbeeld	<u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 1	
28 ☐ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Kasimir moest een oplossing bedenken om beelden van veraf naadloos aan te laten sluiten op beelden die dichterbij lijken te zijn. (Dit vereist speciale cameratechnieken en computermanipulaties van het beeld.)	
Beeldhouwkunst	
Maximumscore 1	
29 ☐ één van de volgende: • Hij beschouwde de weergave van het naakt (zeker in de beeldhouwkunst) als het hoofdthema van de Salonkunst (voor welgestelde burgers), die helemaal geformaliseerd was naar academische regels. • Hij beschouwt het academisch naakt als weinig vitaal omdat het niets te maken heeft met de eigentijdse (dynamische) ontwikkelingen.	
Maximumscore 3	
30 ☐ • het (post)impressionisme De toelichting dient de volgende strekking te hebben: • Deze schilders kozen het landschap als motief om de schilderkunst te bevrijden van regels en maniertjes: ze gaan uit van onbevungen waarnemingen van de omgeving die verandert onder invloed van licht, tijd en beweging waarbij vormen oplossen in kleurige vlekken die met een losse toets op het doek worden gezet. Daarbij maken ze gebruik van wetenschappelijke theorieën over kleur en waarneming.	<u>1</u> <u>2</u>
Indien een relevant deel van de toelichting is gegeven	<u>1</u>
Maximumscore 2	
31 ☐ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Hij laat tegelijkertijd verschillende kanten van een gezicht zien, of: hij deelt de kop op in fragmenten die ten opzichte van elkaar verschuiven en naar voren komen of wijken. Zo ontstaat een sensatie van beweging: een optische synthese van tijd en ruimte. Dit sluit aan bij de moderne industriële tijd waarin het leven volop in beweging is of flitsender wordt.	
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>
Maximumscore 2	
32 ☐ drie van de volgende: • vorm en restvorm zijn even belangrijk, of: massa en holtes doordringen elkaar • (ritmische) bewegingslijnen • deformaties, of: fragmentering, of: hoekige vervormingen • (suggestie van) reliëfachtige ruimte op basis van licht-donkercontrasten/licht-schaduwcontrasten	
Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee antwoorden juist	<u>0</u>
Maximumscore 1	
33 ☐ Net als in de industrie is met behulp van plaatmateriaal (hier metaal of triplex) een object in elkaar gezet (<i>geconstrueerd</i>) uit losse onderdelen (<i>constructie</i>).	

Eindexamen te / ha / te wv vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
34 □ Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Boccioni's beeldhouwkunst is (nog) gebaseerd op het (uit)hakken van steen: een traditionele techniek in een traditioneel materiaal. Er blijft relatief veel massa over (het beeld is een blok). Gabo zegt dat moderne beeldhouwkunst vrijwel zonder massa volume kan definiëren; hier gebeurt dat door middel van platen. De open of lege ruimte daartussen is een wezenlijk onderdeel van het beeld (en de platen lijken slechts lijnen in de ruimte).	
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>
Maximumscore 2	
35 □ drie van de volgende aspecten: <i>Rodchenko:</i> • hangend/zwevend • abstract • zuiver geometrisch • bewegend • open begrenzing van de ruimte <i>Gabo:</i> staand/op basis figuratief nog min of meer organisch statisch compacte begrenzing van de ruimte	
Indien drie aspecten juist	<u>2</u>
Indien twee aspecten juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee aspecten juist	<u>0</u>
Maximumscore 3	
36 □ drie van de volgende kenmerken: • systematisch vormonderzoek: een zeshoek waaruit (zes) kleinere zeshoeken zijn gesneden • zich herhalende geometrische vorm: (zeven) identieke zeshoeken • koel materiaal zonder 'handschrift': geen emotie/expressie/individualiteit • bewustmaking van ruimte: het object lijkt van vorm te veranderen door het draaien in de ruimte • autonoom, of: verwijst niet naar iets buiten zichzelf: het is alleen maar een geometrisch object dat niets symboliseert	
per juist kenmerk	<u>1</u>
Maximumscore 4	
37 □ De antwoorden dienen de volgende strekking te hebben: • Het Russisch Constructivisme kwam voort uit een levensovertuiging die samenhang met de socialistische/communistische samenleving: men wilde een nieuwe maatschappelijke orde. De kunstenaar is daarbij nuttig: hij maakt kunst die als een nieuwe taal/uitdrukking van een socialistische samenleving moet functioneren: machine-esthetiek en nieuwe materialen en vormen	<u>2</u>
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>
• In de Amerikaanse Minimal Art is de kunstenaar niet meer zo gericht op maatschappelijke idealen. Hij beschouwt de industriële materialen en producten als vanzelfsprekend en richt zich vooral op onderzoek naar (geometrische) vormen en andere grondstructuren van de sculptuur	<u>2</u>
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 2

38 twee van de volgende aspecten:

- Het werk benadrukt eerder het mentaal vormen van beelden bij de beschouwer dan het daadwerkelijk waarnemen (van door lijnen gevormde platte figuren); immers, platte tekens moeten gezien worden als ruimtelijke ribben van niet-gesloten kubussen.
- Het idee is belangrijker dan de visuele verschijningsvorm en/of materialiteit is ondergeschikt.
- De tekening is een weergave van een denkproces en als tekening geen ambachtelijk artistiek product waarbij het persoonlijk handschrift van de kunstenaar van belang is.
- In de reeksen zijn *alle* mogelijkheden opgesomd (en genummerd) die met een bepaald aantal ribben te maken zijn, dus geen artistieke keuzes.

per juist aspect

1

Maximumscore 2

- 39 • De sokkel is omgekeerd (dat is af te leiden uit het feit dat de tekst op zijn kop staat) en draagt de aarde, die dus in haar geheel een sculptuur is geworden
- Het opschrift verwijst naar de veranderde kijk op de plaats van de wereld in het universum, die onder meer ontstond door de ontdekkingen van Galilei

1

1